

N:o 20.

Ank. till Riksd. kansli den 21 mars 1893, kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial, i anledning af återremiss af utskottets utlåtande n:o 5 rörande väckt motion om ändrad lydelse af 51 m. fl. §§ regeringsformen.

I motion n:o 154 har herr *P. Waldenström* föreslagit, att Riksdagen måtte antaga följande förändrade lydelse af § 51 regeringsformen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

§ 51.

I de fall, då Konungen eller regenten eller statsrådet sammankallar Riksdagen, fastställles tiden för dess sammanträde efter 7:de och inom 30:de dagen från den, då kallelsen blifvit kungjord i den tidning, hvori officiella tillkännagifvanden böra meddelas allmänheten.

Kallelse tillställes ock ofördröjligen hvarje riksdagsman särskildt genom post eller, der stor skyndsamhet är af nöden, genom telegram, som, derest riksdagsman icke bor inom telegrambäringsområde, befordras till honom från närmaste telegrafstation genom telefon eller ilbud.

Härjemte och under förutsättning, att detta ändringsförslag blefve godkändt, har motionären ansett nödigt, att jemväl följande ändringar af regeringsformen egde rum, nemligen:

i § 91 uteslutning af orden: »och låte — — — — — kungöra»;

i § 93 uteslutning af orden: »hvilken — — — — — kungöras»;

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 3 Saml. 9 Häft. (N:o 20.)

i § 94 utbytande af orden: »i föregående §» mot »i § 51»; samt
i § 95 uteslutning af orden: »i hufvudstadens kyrkor».

I afgifvet utlåtande n:o 5 erinrade utskottet derom, att Riksdagen sistlidet är såsom hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antagit ett förslag till grundlagsändring, enligt hvilken tiden för urtima riksdags sammanträde skulle fastställas till efter 10:de och inom 30:de dagen från den, då kallelsen blifvit uti hufvudstadens kyrkor kungjord. På grund häraf och då utskottet icke funnit sig öfvertygadt om behovet af bestämmelser af den art, som innefattas i senare momentet af motionärens förslag till ändring af § 51 regeringsformen, hemställde utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid behandlingen inom Riksdagens kamrar af detta utskottets utlåtande har detsamma af båda kamrarne visats åter till utskottet.

Af den inom kamrarne förda diskussionen i ämnet har utskottet inhemtat, att det ansetts vara af synnerlig vikt, att i vissa fall urtima riksdag må kunna sammankallas till den första dag, då det är möjligt för Riksdagen att sammanträda, samt att, då regeringsformens bestämmelser om såväl tiden för urtima riksdags sammanträde som ock sättet för riksdagskallelsens kungörande icke medgifva ett hastigt sammankallande af Riksdagen, dessa bestämmelser ansetts böra så ändras, som frågans vikt kräfver.

Med anledning häraf och då det tillika upplysts att, när norra stambanan blifver färdigbyggd, äfven de mest aflägsset boende riksdagsmännen skola kunna infinna sig här i Stockholm å 7:de dagen efter riksdagskallelsens utfärdande, får utskottet hemställa om sådan ändring af § 51 regeringsformen, att urtima riksdag må kunna sammanträda efter 7:de dagen från det kallelse dertill blifvit i allmänna tidningarna kungjord. Ett antagande af detta förslag torde hafva till följd att jemväl den tid, inom hvilken urtima riksdag sist skall sammanträda, bör förkortas; och har utskottet ansett lämpligt föreslå, att denna tid bestämmes till inom 20:de dagen från kallelsens utfärdande. Beträffande de särskilda bestämmelser angående kungörelsesättet, som innehållas i senare delen af motionärens förslag till ändring af § 51 regeringsformen, så har inom kamrarne icke något uttalande förekommit derom, att sådana bestämmelser skulle vara behöfliga; och finner utskottet för ty ej skäl att frånträda sin angående denna del af motionen förut afgifna hemställan.

Den ändring, som sålunda föreslagits beträffande § 51 regeringsformen, har synts utskottet påkalla ändring af åtskilliga andra paragrafer i regeringsformen, nemligen §§ 63, 91, 93 och 95. Med anledning af hvad motionären i detta hänseende anfört, får utskottet anmärka, att § 51 regeringsformen icke direkt föreskrifver, huru riksdagskallelsen skall kungöras, men att

en sådan föreskrift deremot lemnas i §§ 91 och 93, samt att den i sistnämnda §§ gifna tidsbestämmelsen »inom 15 dagar» afser icke riksdagens sammanträde, utan kallelsen till urtima riksdag. Häraf torde framgå, att ändringarna af §§ 91 och 93 regeringsformen icke kunna ske i den rigtning, som af motionären angifvits, och att § 94 regeringsformen bör bibehållas oförändrad.

Då § 95 regeringsformen stadgar att, derest regenten eller statsrådet skulle underlåta att i de fall, hvarom i §§ 91, 93 och 94 förmäles, genast sammankalla riksdagen, denna ändock skall efter kungörelser, som af hofrätterna utfärdas, sammanträda å 30:de dagen efter den, då kallelse sist bort af regenten eller statsrådet kungöras, samt denna tidsbestämmelse synts utskottet stå i närmaste öfverensstämmelse med stadgandet i § 51 regeringsformen, att urtima riksdag skall sammanträda inom 30:de dagen från kallelsens kungörande, har utskottet ansett en förändring i sistnämnda § äfven böra medföra motsvarande förändring af § 95 regeringsformen.

Öfriga af förslaget till ändring af § 51 regeringsformen föranledda grundlagsändringar torde vara af beskaffenhet att icke behöfva särskildt motiveras.

Härförutom har utskottet tagit i öfvervägande, huru vida icke vid den ändring af § 95 regeringsformen, som sålunda torde ske, bestämmelse borde gifvas derom, att äfven i det fall, att Konungen på grund af sjuklighet under längre tid än tolf månader icke befattat sig med regeringsärendena, och regenten eller statsrådet underlåtit att sammankalla riksdagen, underrättelse härom skall af hofrätterna genom offentliga kungörelser meddelas. Under de förhandlingar, som föregingo antagandet af 1810 års riksdagsordning, anmärktes i afseende å nämnda grundlags 5 §, hvilken utgjorde en ordagrann afskrift af § 92 regeringsformen, att det i nämnda §§ omförmälda fall af Konungens sjuklighet äfven bort upptagas bland dem, som utmärktes i den från § 95 regeringsformen hemtade § 10 riksdagsordningen. Konstitutionsutskottet förklarade i anledning af denna anmärkning, att den tid för Konungens sjuklighet, hvarom § 5 förmälde, ej kunde hänföras till de allmänt kända och bestämda fall, i hvilka riksdagskallelse enligt § 95 regeringsformen utfärdas. Denna förklaring finner utskottet emellertid vara så långt ifrån bevisande, att utskottet icke kan inse, hvarför förhållandet skall vara annorlunda, när under Konungens sjuklighet statsrådet eller regenten uraktlåtit att, såsom i § 92 regeringsformen är föreskrifvet, sammankalla riksdagen, än när slik uraktlåtenhet eger rum under Konungens utrikes vistelse; och får utskottet alltså föreslå sådan ändring af § 95 regeringsformen, att deri lemnas hänvisning äfven till det i § 92 regeringsformen omförmälda fall.

I enlighet med hvad ofvan blifvit anfördt, hemställer utskottet,

att Riksdagen måtte i anledning af herr Waldenströms motion antaga följande förslag till ändrad lydelse af §§ 51, 63, 91, 93 och 95 regeringsformen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 51.

I de fall, då Konungen eller Regenten eller Statsrådet sammankallar Riksdagen, fastställles tiden för dess sammanträde efter *20:de* och inom *30:de* dagen från den, då kallelsen blifvit uti *hufvudstadens kyrkor* kungjord.

I de fall, då Konungen eller Regenten eller Statsrådet sammankallar Riksdagen, fastställles tiden för dess sammanträde efter *sjunde* och inom *tjugonde* dagen från den, då kallelsen blifvit uti *allmänna tidningarna* kungjord.

§ 63.

Dessutom böra, för oförsedda händelser, tvenne särskilda tillräckliga summor anslås och till utbetalning å Riksgäldskontoret anvisas; den ena att vara tillgänglig, då Konungen, till rikets försvar eller andra högst viktiga och angelägna ändamål, sedan hela Statsrådets tankar deröfver blifvit inhemtade, finner den vara oundvikligen nödig; den andra att, vid infallande krig, af Konungen lyftas, sedan Han Statsrådet in pleno hört och Riksdagen sammankallat. Riksdagens förseglade anordning å sistnämnde summa må ej förr brytas, eller summan af Fullmäktige i Riksgäldskontoret utbetalas, än sedan riksdagskallelsen blifvit i *hufvudstadens kyrkor vederbörligen* kungjord.

Dessutom böra, för oförsedda händelser, tvenne särskilda tillräckliga summor anslås och till utbetalning å Riksgäldskontoret anvisas; den ena att vara tillgänglig, då Konungen, till rikets försvar eller andra högst viktiga och angelägna ändamål, sedan hela Statsrådets tankar deröfver blifvit inhemtade, finner den vara oundvikligen nödig; den andra att, vid infallande krig, af Konungen lyftas, sedan Han Statsrådet in pleno hört och Riksdagen sammankallat. Riksdagens förseglade anordning å sistnämnde summa må ej förr brytas, eller summan af Fullmäktige i Riksgäldskontoret utbetalas, än sedan riksdagskallelsen blifvit i *allmänna tidningarna* kungjord.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 91.

I den händelse 39 § omtalar, att Konungen, efter företagen resa, utöfver tolf månader ur riket blifver, sammankalle Regenten eller Statsrådet, då det riksstyrelsen förvaltar, genom öppet påbud Riksdagen, och låte kallelsen inom femton dagar efter berörde tids förlopp uti *hufvudstadens kyrkor samt skyndsamligen i de öfriga delar af riket* kungöra. Sedan Konungen derom underrättad blifvit, men Han ändock icke till riket återkommit, tage Riksdagen den författning om rikets styrelse, hvilken Riksdagen nyttigast finner.

I den händelse 39 § omtalar, att Konungen, efter företagen resa, utöfver tolf månader ur riket blifver, sammankalle Regenten eller Statsrådet, då det riksstyrelsen förvaltar, *genom* öppet påbud Riksdagen, och låte kallelsen inom femton dagar efter berörde tids förlopp uti *allmänna tidningarna* kungöra. Sedan Konungen derom underrättad blifvit, men Han ändock icke till riket återkommit, tage Riksdagen den författning om rikets styrelse, hvilken Riksdagen nyttigast finner.

§ 93.

Då Konung dör och Tronföljaren ännu omyndig är, utfärde Statsrådet kallelse å Riksdagen, hvilken kallelse inom femton dagar efter Konungens död skall i *hufvudstadens kyrkor och vidare i riket* kungöras. Riksdagen ege, utan afseende på något den af lidne Konungens testamente angående riksstyrelsen, att förordna en, tre eller fem förmyndare, som, intill dess Konungen myndig blifver, regeringen i Dess namn, efter denna grundlag, må utöfva.

Då Konung dör och Tronföljaren ännu omyndig är, utfärde Statsrådet kallelse å Riksdagen, hvilken kallelse inom femton dagar efter Konungens död skall i *allmänna tidningarna* kungöras. Riksdagen ege, utan afseende på något den af lidne Konungens testamente angående riksstyrelsen, att förordna en, tre eller fem förmyndare, som, intill dess Konungen myndig blifver, regeringen i Dess namn, efter denna grundlag, må utöfva.

§ 95.

Om, emot förmodan, Regenten eller Statsrådet underlåte att i de fall, *föregående 91, 93 och 94 §§* omförmåla, Riksdagen genast sammankalla, då åligge det ovilkorligen rikets hofrätter

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 3 Saml.

Om, emot förmodan, Regenten eller Statsrådet underlåte att i de fall, *näst föregående fyra §§* omförmåla, Riksdagen genast sammankalla, då åligge det ovilkorligen rikets hofrätter att,

9 Häft.

(Nuvarande lydelse:)

att, genom offentliga kungörelser, underrättelse härom meddela, på det Riksdagen må kunna sammankomma, att sin och rikets rätt iakttaga och skydda. Sådan riksdag sammanträder å *trettionde* dagen efter den, då Regenten eller Statsrådet sist bort kallelse dertill i *hufvudstadens kyrkor låta* kungöra.

(Föreslagen lydelse:)

genom offentliga kungörelser, underrättelse härom meddela, på det Riksdagen må kunna sammankomma, att sin och rikets rätt iakttaga och skydda. Sådan riksdag sammanträder å *tjugonde* dagen efter den, då Regenten eller Statsrådet sist bort kallelse dertill kungöra.

Stockholm den 21 mars 1893.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Reservation

af herr *Bergius*, som ansett, att skäl icke förefunnits att föreslå förändring af den tid, inom hvilken urtima riksdag enligt § 51 regeringsformen *sist* skall sammanträda eller af den i § 95 regeringsformen föreskrifna tid för Riksdagens sammanträde.